

نشست خبری «جایزه بین‌المللی حفظله» با تأکید

بر نقش مقاومت در بیداری وجدان جهانی و انتقال آرمان فلسطین به نسل‌های آینده برگزار شد. دبیرکل این جایزه با اشاره به عملیات اخیر در فلسطین گفت: «حرکتی آغاز شده که معادلات را دگرگون کرده و مقاومت را بازتعریف می‌کند.» او بر ضرورت روایت‌سازی‌های جدید و به‌کارگیری ابزارهای خلاقانه مثل اسباب بازی،

«جایزه حفظله»
تلاشی جهانی برای
فرهنگ‌سازی مقاومت

بازی‌های تربیتی و رسانه‌های نوین برای آموزش مفهوم مقاومت تأکید کرد. سهیل اسعد، مهمان ویژه نشست، با مرور نماد «حفظله» گفت: «حفظله وجدان جمعی مظلومیت و سکوت مقاوم است. این جایزه به‌دنبال پرورش نسل‌هایی است که با ابزارهای فرهنگی در برابر ظلم ایستادگی کنند.» صادق ذوقن، دبیر علمی جایزه نیز اعلام کرد که آثار فرهنگی در پنج محور اصلی دریافت

سفیر جهانی ریاضی

در گفت‌وگو با دکتر زهرا گویا، ریاضیدان و استاد دانشگاه شهید بهشتی از تأثیرات جهانی مریم میرزاخانی در حوزه علم پرسیدیم

محمدرضا
نویسنده و پژوهشگر

۲۲ اردیبهشت ماه، زادروز مریم میرزاخانی از سوی اتحادیه بین‌المللی انجمن‌های ریاضی جهان و با پیشنهاد کمیته بانوان انجمن ریاضی ایران، به‌عنوان «روز جهانی زن در ریاضیات» نام‌گذاری شده است. همین موضوع بهانه‌ای شد تا با دکتر زهرا گویا، ریاضی‌دان، استاد (بازنشسته) دانشگاه شهید بهشتی و سردبیر (سابق) رشد آموزش ریاضی که مدرك دکترای آموزش ریاضی خود را از ونگور کانادا دریافت کرده است، به‌گفت‌وگو

بنشینیم. در گزارش پیش‌رو این‌چهره برجسته آموزش ریاضی در ایران، از مریم میرزاخانی، اثرات جهانی او در حوزه ریاضیات و دغدغه‌های خود درخصوص عدم الگوسازی مناسب از این اسطوره ریاضی گفته است که می‌خوانید.

🗨️ می‌دانم که خیلی اهل گفت‌وگو با رسانه‌ها نیستید و سیاست‌گزارم که پذیرفتید در ارتباط با خانم مریم میرزاخانی با روزنامه جام‌جم گفت‌وگو کنید.

به‌نام خدا و باسلام خدمت شما و همه عزیزانی که این گفت‌وگو را می‌خوانند. اجازه دهید ابتدا عرض کنم که من و شما در گذشته در سازمان پژوهش و

برنامه‌ریزی آموزشی همکار بودیم و به‌حرمت این همکاری نمی‌توانستم درخواست شما را رد کنم. حالا هم بسیار سیاست‌گزارم که این فرصت را به من دادید تا درباره شادروان مریم میرزاخانی و تأثیرات و نقش و شخصیت الگوساز ایشان برای جوانان جامعه ریاضی، به‌ویژه زنان و دختران در این حوزه چند نکته را با هم مرور کنیم.

فکرمی‌کنم بخشی از تأثیر ماندگار مریم میرزاخانی در ایران و جهان، به‌حرکت‌درآوردن بخش بزرگی از جامعه، به‌ویژه زنان و دختران، در حوزه ریاضیات

برش

آشنایی با خالق «قضیه عصای جادویی»

مریم میرزاخانی، ریاضیدان ایرانی و استاد ریاضی در دانشگاه استنفورد در ۲۲ اردیبهشت ۱۳۵۶ در تهران متولد شد. موضوعات تحقیقاتی او شامل نظریه تایم‌سولر، هندسه هذلولی، نظریه ارگودیک و هندسه سیمپلیتیک بود.

او در ۱۳ آگوست ۲۰۱۴ موفق به دریافت مدال فیلدز، معتبرترین جایزه در ریاضیات شده و به‌عنوان اولین زن و اولین ایرانی برنده این جایزه معرفی شد. کمیته اهداکننده جایزه به کار او در «دینامیک و هندسه سطوح ریمانی و فضا‌های پیمانه‌ای آنها»

این است: «چگونه مریم میرزاخانی الگوی من بوده» این‌کتاب هیچ ارتباطی با افراد داخل ایران ندارد و نشان‌دهنده تأثیر جهانی مریم بر جویندگان علم است. هنگام پرواز مریم و جاودانگی‌اش، ادوارد ویتن (Edward Witten)، اولین فیزیک‌دان برنده جایزه فیلدز در ریاضی در سال ۱۹۹۰، نوشت: «کارهای میرزاخانی، فیزیک نظری را دهه‌ها به‌پیش خواهد برد.»

یکی از ویژگی‌های خاص مریم که از زبان استاد راهنمایش، کورتیس مک‌مولان نقل شده، این بود که در عین کار روی مسائل بسیار پیچیده، شهودی بسیار قوی داشت. این ترکیب شهود و تجرید، معجونی عجیب و منحصره‌فرد در وی ایجاد کرده بود که به چنان دستاوردهای ماندگاری در ریاضی منجر شد.

من به همراه دکتر بینظیر طه‌پوری زنگنه در مقاله‌ای مشترک با عنوان «بازگشت مشعل علم به موطن خود» به‌شجره‌نامه علمی مریم میرزاخانی پرداختیم.

در جامعه ریاضی مرسوم است که شجره‌نامه ریاضی افراد را بررسی می‌کنند تا ببینند به کجا می‌رسد. در این مقاله دریافتیم که شجره‌نامه میرزاخانی به‌خواجه نصیرالدین طوسی می‌رسد و اگر شکاف چندقرنی را برداریم، این اتصال برقرار می‌شود. این اتصال نشان می‌دهد که چگونه مریم میرزاخانی به‌گونه‌ای شگفت‌انگیز در این زنجیره علمی قرار گرفته و آن را به‌پیش برده و بی‌دلیل نیست که «فخر جامعه ریاضی ایران و جهان» نامیده شده است!

🗨️ سؤال مهمی که وجود دارد این است که برای مریم میرزاخانی با تمام اهمیتی که برای جامعه ریاضی جهان داشت، در ایران چه کردیم؟ آیا برنامه‌ای جامع برای معرفی ابعاد شخصیتی این چهره علمی ایران و جهان تولید و پخش شد؟ استاد شفیع‌ی کدکنی در شعری که در ثای مریم سرودند، تعبیر زیبایی داشتند:

«شیشه عطری سربسته/ افتاد و شکست/ همگان بر بودند/ که چه چیزی را دادند از دست!»

واقعاً سؤالی که همچنان باقی است، این است که ما با میراث ماندگار مریم چه کردیم؟ فقط با هیجان و شعار و برنام‌های

اشاره کرد. میرزاخانی به‌عنوان یک نیروی پیش‌رو در زمینه‌های هندسه هذلولی، توپولوژی و دینامیک شناخته می‌شد.

او در طول دوران حرفه‌ای خود به نقاط عطفی دست یافت که شهرت او را به‌عنوان یکی از بزرگ‌ترین ریاضیدانان زمان خود تثبیت کرد، مانند «قضیه عصای جادویی» که زمینه‌هایی مانند سیستم‌های دینامیکی، هندسه و توپولوژی را به هم پیوند می‌داد. میرزاخانی پس از اتمام دوره دکترای خود در دانشگاه هاروارد در سال ۲۰۰۴، به‌عنوان پژوهشگر در مؤسسه ریاضیات کلی مشغول به کار شد و بعداً به‌عنوان استاد به دانشگاه پرینستون پیوست.

در سال ۲۰۰۹ به دانشگاه استنفورد، جایی که تحقیقات پیشگامانه خود را تا زمان

معمولی و سطحی که نمی‌توانیم به بزرگان مان افتخار کنیم یا آنها را به دیگران بشناسانیم. باید کار کنیم. این سؤال همچنان مطرح است که آیا واقعاً به اندازه عظمت مریم، برای او و میراثش در ایران کار کرده‌ایم؟ باید منصفانه نگاه کنیم و ببینیم چه کم‌وکاستی‌هایی وجود داشته است که بتوانیم با رفع‌شان، اثرخشی این الگوی مؤثر و معاصر را بیشتر کنیم.

🗨️ ظاهراً پیشنهادی هم در مورد جایزه مریم میرزاخانی مطرح شده بود که خیلی اجرایی نشد! در این خصوص هم برای‌مان صحبت کنید.

جایزه مریم میرزاخانی سه دوره قبل که عضو شورای اجرایی انجمن ریاضی بودم، تأسیس شد. ولی از کسانی بودم که با این ایده موافق نبودم. تعجب نکنید! نه به‌این‌دلیل که آن را ارزشمند نمی‌دانستم، بلکه نگرانی‌ام این بود و هنوز هست که تصور نشود با اختصاص یک جایزه، ادای دین کرده‌ایم و تمام!

حرقم این است که در ایران، به‌جای «تبعیض مثبت» و پایین‌آوردن استانداردها، لازم است برای توانمندکردن و توانمندشدن زنان و دختران برای توانمندشدن و به‌حمایت ویژه نیاز دارند تا دیده‌شوند.

همین حالا هم اگر به مدارس و آموزش عالی نگاه کنیم، باید ببینیم چه‌کردیم تا این میراث را حفظ کنیم؟ یکی از مهم‌ترین مسائل، موانعی است که بر سر راه زنان و دختران وجود دارد. توانایی به‌تنهایی کافی نیست؛ باید کاری کنیم تا زنان و دختران بتوانند به اندازه لیاقت‌شان رشد کنند و جایگاه خود را در جامعه پیداکنند.

نگاه شمولیت و مساوات و دختران و پسران، شرط لازم برای موفقیت هردو است. از نظر من، تا این بستر فراهم نشود، اتفاق مهمی برای دختران نمی‌افتد. فکر می‌کنم یکی از کارهای کلیدی که لازم است انجام دهیم، رفع این موانع است تا زنان و دختران، نه‌تنها تشویق شوند، بلکه قابلیت‌ها و شوق درونی‌شان با نبود موانع به فعل درآید.

🗨️ شمار در جای دیگری در خصوص شبه‌علم صحبت کرده‌اید؛ حال‌اکه صحبت از اصالت در ریاضی و یک ریاضی‌دان نابغه و اصیل است، لطفاً در این خصوص هم برای‌مان بگویید.

متأسفانه شبه‌علم‌هایی در ریاضی وجود دارد که در جامعه ما رواج پیدا کرده‌اند و واقعاً نگران‌کننده هستند. ضروری است که شبه‌علم از پیکر ریاضی زده‌ده شود.

رسانه‌های رسمی نقش بزرگی در این زمینه دارند و دانسته

درگذشتش ادامه داد، نقل مکان کرد. کار او بردینامیک پیچیده و به‌رنج ساختارهای هندسی، با تأکید ویژه بر فضا‌های مدولار و سطوح ریمانی متمرکز بود. رویکردها و بینش‌های عمیق او به‌طور قابل توجهی دامنه این حوزه را گسترش داد و تحسین و شناخت گسترده‌ای را برای او به ارمغان آورد که نهایتاً منجر به کسب مدال فیلدز «بالاترین افتخار در ریاضیات» شد.

مریم که از چهار سال پیش‌تر به نوعی سرطان مبتلا شده بود، بعد از طی یک دوره درمان موفق، دوباره گرفتار این بیماری شد و پس از سرایت و گسترش بیماری مهلک به مغز استخوان او، در ۲۳ تیر ۱۳۹۶ در ۴۰ سالگی در بیمارستانی در کالیفرنیا درگذشت.

می‌شوند؛ کتاب، بازی‌های رایانه‌ای، اسباب‌بازی، بسته‌های فعالیت و رسانه‌های خلاق تربیتی. مهلت ارسال آثار تا ۱۷ مرداد بوده و اختتامیه نیمه شهریور برگزار می‌شود. او همچنین از حمایت ویژه از آثار برگزیده و اختصاص ۳۲ هزار یورو جایزه نقدی خبر داد. این رویداد با هدف گسترش گفتمان مقاومت در سطح جهانی برگزار خواهد شد.

با ندانسته، به‌رواج آن دامن می‌زنند. ببینید در مورد ریاضی و یادگیری آن، چه افسانه‌ها که نساخته‌اند! از نابغه‌های نوظهور که به‌کمک انواع چرتکه در دنیا اول شده‌اند تا مسابقه و تبلیغ و افزایش سرعت یادگیری ریاضی! دامن‌زدن به این توهمات، روز به‌روز ریاضی مدرسه‌ای را بیشتر ناتوان می‌کند.

یادم می‌آید طی سال‌هایی که سردبیر مجله رشد آموزش ریاضی بودم، سه مقاله درباره چرتکه‌های تازه‌ورود چاپ کردیم که یکی از آنها عنوانش بود: «در هم از این باغ، بری (چرتکه‌ای می‌رسد)» در آن زمان، تبلیغات وسیعی برای دوره‌هایی با چرتکه مالایی (مالزیایی)، چرتکه چینی، یا چرتکه ژاپنی انجام شد که واقعاً ربطی به ریاضی نداشته و ندارند و تنها برای ایجاد نوعی مهارت محاسباتی و سرعت از آنها استفاده می‌شود.

بعد که تب‌وتاب مردم فرونشست

و مؤسسه‌های مربوطه مشتری‌های خود را جذب کردند، ابزار دیگری به‌عنوان شتاب‌دهنده یادگیری ریاضی به جامعه معرفی شد و این داستان ادامه دارد چون بسیار سودآور است، ولی ربطی به ریاضی واقعی ندارد. مثلاً دختری دده‌وزده ساله و عمدتاً از مناطق محروم مثل سیستان و بلوچستان، در مسابقه‌ای با چرتکه «اول» می‌شود می‌شود و این‌فرد «ریاضی‌دان نابغه» نامیده می‌شود. در صورتی که این‌ها مهارت‌های کوتاه‌مدت هستند و تنها هیجان کاذب ایجاد می‌کنند. خانواده‌ها هم به اشتباه فکر می‌کنند این‌ها ریاضیات است، درحالی‌که از نظر من، مصداق روشن «شبه‌ریاضی» هستند. این خطر بزرگی است. ما نباید این شبه‌علم‌ها را به‌عنوان تداوم راه مریم میرزاخانی جا بزنیم. برای حفظ میراث مریم میرزاخانی و هموارکردن راه او، باید کارهای جدی و اصیل برای ریاضی در مدرسه و دانشگاه انجام دهیم.

🗨️ از شما برای شرکت در این گفت‌وگو بسیار سپاسگزاریم؛ صحبت‌های شما واقعاً الهام‌بخش بود. امیدواریم جامعه ما بتواند با الهام از این ایده‌ها، راه مریم میرزاخانی را بهتر از قبل ادامه دهد. به‌نظر شما برای ادامه راه مریم چه کارهایی باید انجام دهیم؟

از نگاه من، برای تداوم راه مریم میرزاخانی، باید چند کار اساسی انجام دهیم. اول، بنیاد مریم میرزاخانی را تقویت، نیازهایش را شناسایی و عملکردش را ارزیابی کنیم. دوم، موانع پیش روی زنان و دختران را برداریم تا بستری برابر برای رشدشان فراهم شود. سوم، با شبه‌علم‌ها مبارزه کنیم و آموزش اصیل ریاضی را ترویج دهیم. رسانه‌ها باید در این زمینه مسئولیت‌پذیر باشند و به‌جای تبلیغ شبه‌علم، روش و منش علمی و دستاوردهای بزرگانی چون میرزاخانی را معرفی کنند. در نهایت، باید الگوهای واقعی مثل میرزاخانی و چرایی الگوشدن آنها را برجسته کنیم، نه با شعار، بلکه با کار عملی و برنامه‌های دقیق. این همان چیزی است که مریم میرزاخانی را به الگویی جهانی تبدیل کرد: اصالت، انسایت و کار عمیق.

رونمایی از ویراست جدید «جغرافیای تاریخی سیراف»

آیین رونمایی از ویراست جدید کتاب «جغرافیای تاریخی سیراف»، اثر ماندگار محمدحسن سمسار، پژوهشگر برجسته حوزه تاریخ و جغرافیای ایران، در غرفه انجمن آثار و مفاخر فرهنگی برگزار شد. در این مراسم، محمود سالویی، رئیس انجمن، این کتاب را سندی تحلیلی و تاریخی از بندر سیراف، به‌عنوان دروازه تمدن دریایی ایران به آب‌های آزاد توصیف کرد. وی تأکید کرد آثار سمسار، هویت ملی و تمدنی ایران را عمیقاً تبیین می‌کند. محمدحسن سمسار نیز در سخنرانی خود، سیراف را نمادی از تعاملات تاریخی ایران با جهان دانست و گفت: ویراست جدید این کتاب با افزودن اسناد تازه به بازنشاسی نقش تاریخی سیراف کمک می‌کند. وی بر حمایت از پژوهشگران و ترویج فرهنگ مطالعه به‌ویژه در شرایط اجتماعی و اقتصادی فعلی تأکید کرد. این اثر که نخستین بار در سال ۱۳۵۶ منتشر شد، پاسخی به ضرورت حفظ میراث فرهنگی و تمدنی خلیج فارس است.

روایتی داستانی از زندگی امام موسی صدر

رمان «یوسفی به نام موسی» نوشته کریم فیضی، با محوریت زندگی امام موسی صدر، توسط انتشارات کتابستان به بازار نشر آمد. این رمان داستان روحانی خوش‌پوشی را روایت می‌کند که در دهه ۲۰، برای دیدار نویسنده‌ای مشهور از قم به تجریش می‌رود؛ دیداری که حاضران در خانه، از جمله نیما یوشیج، سیمین دانشور و جلال آل‌احمد را مهیوت جذابیت و شخصیت او می‌کند.

این غریبه کسی جز سید موسی صدر نبود؛ روحانی‌ای که در نگاه نخست با ظاهر و منش خود، حاضران را در دنیای تحسین و اعجاب فروبرد. این رمان به روایتی داستانی از زندگی این شخصیت برجسته، از آغاز تا انجام می‌پردازد. در بخشی از کتاب، سیمین دانشور پس از غرق‌شدن در شکوه موسی صدراز او بدون مقدمه پرسید: «شما پیغمبرید یا امام؟» اما پاسخی که دریافت کرد او را با حقیقتی فراتر روبه‌رو ساخت: او نه امام بود و نه پیغمبر، بلکه «موسی صدر» بود که از قم برخاسته بود.

ادبیات

قاب

عبدالملکیان، برنده جایزه جهانی شعر چیوشد

شمت‌ونهمین دوره «جایزه جهانی شعر چیو» در فلورانس ایتالیا، گروس عبدالملکیان، شاعر معاصر ایرانی را به‌عنوان برنده امسال معرفی کرد. هیأت داوران در بیانیه خود شعر عبدالملکیان را «آمیزه‌ای از صداقت، ممیمیت عاطفی و کیفیت بلاغی» توصیف کردند که روایتی عمیق از دغدغه‌های انسانی، اجتماعی و فلسفی ارائه می‌دهد. بیانیه هیات داوران این جایزه معتبر که پیش‌تر به نویسندگان برجسته‌ای چون محمد بنیس و ماریو بارگاس یوسا تعلق گرفته بود، شعر عبدالملکیان را تجلی نوینی از سنت شعر فارسی دانست.